

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Біологічний факультет
Кафедра плодоовочівництва і виноградарства

**ВИМОГИ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО НАПИСАННЯ І ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКИХ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
203 – САДІВНИЦТВО, ПЛОДООВОЧІВНИЦТВО
ТА ВИНОГРАДАРСТВО**

У методичних вказівках розглядаються загальні питання організації виконання, проведення захисту кваліфікаційних робіт студентів денної і заочної форм навчання зі спеціальності садівництво, плодоовочівництво та виноградарство Ужгородського національного університету.

Загальні вимоги до написання і захисту кваліфікаційних робіт студентів: методичні вказівки для викладачів та студентів денної і заочної форм навчання біологічного факультету спеціальності 203 – садівництво, плодоовочівництво та виноградарство / уклад. **Савіна О.І., Симочко В.В., Зозуля С.С.** Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2024. 36 с.

Укладачі: Савіна О.І., Симочко В.В., Зозуля С.С.

Рецензент: Вакерич М.М., к.б.н., доцент, завідувач кафедри генетики, фізіології рослин і мікробіології ДВНЗ «УжНУ».

Рекомендовано до друку Науково-методичною комісією біологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №4 від 23.02.2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ.....	5
2. ЕТАПИ РОБОТИ.....	6
2.1. Вибір теми.....	6
2.2. Планування роботи.....	7
2.3. Етапи виконання кваліфікаційної роботи та її структура.....	8
2.4. Структура роботи.....	8
2.5. Розробка наукового напрямку дослідження.....	10
2.6. Аналіз літератури з обраної теми.....	15
2.7. Розробка основної частини роботи.....	16
2.8. Формулювання загальних висновків.....	16
2.9. Складання списку використаних джерел і оформлення додатків...	17
2.10. Підготовка до захисту і захист магістерської роботи.....	17
2.11. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.	18
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ....	20
3.1. Титульна сторінка.....	20
3.2. Зміст.....	20
3.3. Вимоги до оформлення списку використаних джерел.....	24
3.4. Академічна доброчесність та плагіат.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
Додаток А Титульна сторінка.....	28
Додаток Б Реєстрація роботи.....	29
Додаток В Зміст.....	30
Додаток Г Вимоги до оформлення списку використаних джерел.....	31
Додаток Д Зразок анотації і ключових слів.....	33

ВСТУП

Увесь комплекс предметів, які вивчає магістрант, готує його не тільки до самостійної науково-дослідницької роботи, а до реалізації набутих знань та навичок у професійній діяльності фахівця аграрної галузі. Цьому суттєво сприяє написання ним магістерської роботи, яка слугує основою подальшого дослідження певного наукового напрямку.

Магістранти за студентські роки набувають навичок самостійної навчальної роботи з літературою та першоджерелами: науковими статтями, монографіями, друкованою періодикою, електронними інформаційними ресурсами та ін. Успішне виконання цих елементів науково-дослідницької роботи є важливим підготовчим етапом для написання магістерської роботи.

Студент, який отримує магістерський освітній ступінь, повинен бути не тільки широко ерудованим, а й володіти методологією наукової творчості, сучасними технологіями і, насамперед, провідними науковими технологіями, методами збору, обробки і подання наукової інформації. Ці завдання і визначають вимоги до підготовки магістерської роботи.

Кваліфікаційна робота магістра є самостійним теоретико-прикладним науковим дослідженням студента, що виконується ним на завершальному етапі здобуття вищої освіти на другому (магістерському) рівні. Її виконання є обов'язковою складовою навчального процесу на рівні підготовки за освітньо-професійною програмою. Кваліфікаційна робота повинна засвідчити професійну зрілість випускника, виявити його загальнонаукову, загальнотеоретичну та спеціальну підготовку, уміння застосовувати здобуті в університеті знання для розв'язання конкретних наукових та практичних завдань і, відповідно, готовність до самостійної професійної діяльності.

Кваліфікаційна робота є роботою, на підставі якої Екзаменаційної комісії приймає рішення про присвоєння освітнього ступеня «магістр» з відповідної спеціальності та видачу диплома державного зразка.

I. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

Магістерська робота є випускною кваліфікаційною роботою науково-методичного характеру. За своїм змістом вона повинна відповідати сучасному рівню розвитку науки та суті наукового завдання. Магістерську роботу потрібно подати в такому вигляді, який дозволяє оцінити, наскільки повно відображені і обґрунтовані в ній положення, висновки та рекомендації, їхня теоретична новизна та практична значущість.

Сукупність поданих на захист результатів має свідчити про наявність у магістранта навичок і умінь проведення наукової роботи в обраній сфері. Науковий рівень магістерської роботи мусить відповідати програмі навчання. Її виконання має не стільки вирішувати наукові завдання, скільки продемонструвати рівень наукової кваліфікації автора, готовність самостійно вести науковий пошук, бачити професійні проблеми, володіти найбільш загальними методами дослідження, розробляти конкретні методики для збору матеріалу, аналізувати та узагальнювати одержані дані й робити відповідні висновки (згідно з поставленими в роботі дослідницькими завданнями).

Магістерська робота повинна містити титульну сторінку, зміст, вступ, основну частину (3 розділи), висновки, список використаних джерел, а також додатки (при необхідності). Обсяг основного змісту роботи (без списку використаних джерел і додатків) – 60-80 сторінок комп'ютерного набору.

При написанні кваліфікаційної роботи магістрант має обов'язково покликатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. Коли використовується запозичений матеріал без покликання на автора та джерело, то магістерська робота знімається з розгляду незалежно від стадії проходження (без права повторного її захисту).

У магістерській роботі необхідно стисло, логічно та аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології. Її подають до захисту у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердому переплетенні.

2 ЕТАПИ РОБОТИ

2.1. Вибір теми. Вибір теми для магістерської роботи не повинен мати випадковий характер. Студент (магістрант) протягом початку навчання за освітньою програмою або ж за наявності практичного досвіду діяльності в аграрному секторі має визначитись у своїх наукових інтересах, у межах яких він хотів би виконувати дослідницьку роботу. Тематику кваліфікаційних магістерських робіт розробляє випускова кафедра, затверджує її на засіданні та схвалює Вчена рада факультету. Проте магістрант має право не тільки вибору теми із запропонованого кафедрою списку, а й можливість запропонувати свою тему з необхідним обґрунтуванням доцільності її розробки, наприклад, досліджувати далі, поглиблювати і розвивати тему своєї дипломної роботи у майбутній діяльності.

Теми кваліфікаційних робіт у поточному навчальному році не можуть дублювати теми у попередньому році, якщо такі дослідження не є продовження напряму пошукової наукової роботи.

При обранні теми магістрант повинен враховувати свої інтереси, нахили, а також такі фактори, як актуальність теми, її наукове і практичне значення, ступінь висвітлення питання в науковій літературі, доступність бази дослідження та ін.

Назва теми магістерської роботи повинна бути, по можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми, вказувати на мету магістерського дослідження і його завершеність. У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів “Дослідження питання...”, “Дослідження деяких шляхів...”, “Деякі питання...”, “Матеріали до вивчення...”, “До питання...” і т. ін., в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи керує підготовкою роботи, зокрема:

- консультує з дослідження;
- контролює процес самостійної роботи студента;

- формує разом із студентом завдання та план кваліфікаційної роботи;
- надає допомогу в розробці календарного графіку виконання кваліфікаційної роботи;
- рекомендує необхідну літературу, довідкові та статистичні матеріали, інші джерела для опрацювання за темою роботи;
- проводить систематичні, визначені розкладом консультації;
- контролює хід виконання роботи частинами та загалом (етапний контроль).

Кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених наукових та прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

2.2 Планування роботи. Після затвердження теми на відповідній кафедрі доцільно розпланувати час для роботи над нею. Разом з керівником оформляється технічне завдання до кваліфікаційної роботи, в якому обумовлені вихідні дані, завдання, потреба у зовнішній консультації та примірний календарний план виконання дослідницьких робіт.

Терміни виконання магістрант визначає разом з керівником, враховуючи конкретні умови, свої індивідуальні особливості, однак є одна обов'язкова вимога: магістерська робота повинна бути подана в термін, який визначається графіком навчального процесу і встановлений кафедрою (попередній захист роботи) та факультетом (захист магістерської роботи перед Екзаменаційною комісією).

При складанні календарного плану особливо суттєвим є дотримання логічної послідовності виконання етапів роботи. Встановлення конкретних термінів проведення дослідження не тільки сприяє самоорганізації магістранта, а й дає можливість своєчасно отримати консультацію наукового керівника, який може на всіх етапах виконання магістерської роботи контролювати її хід і коригувати зміст.

2.3. Етапи виконання кваліфікаційної роботи та її структура

Виконання кваліфікаційної роботи містить такі орієнтовні етапи:

1. Вибір теми роботи та обґрунтування її актуальності.
2. Зустріч з науковим керівником для складання завдання на кваліфікаційну роботу та визначення напрямів дослідження .
3. Постановка мети та конкретних завдань дослідження, складання плану роботи.
4. Визначення об'єкту та предмету дослідження.
5. Підбір методів дослідження.
6. Написання чернетки роботи по розділах та ознайомлення наукового керівника з нею.
7. Обговорення результатів дослідження з науковим керівником.
8. Обговорення окремих частин та роботи в цілому з науковим керівником з метою виявлення та усунення недоліків.
9. Формулювання висновків та їх оцінка.
10. Складання остаточного бібліографічного списку літератури.
11. Остаточне оформлення роботи та доповідь її результатів на засіданні кафедри, на якій випускається робота (з наданням супроводжуючих документів: завдання на кваліфікаційну роботу; відгук наукового керівника).
12. Підготовка до захисту; написання доповіді, підготовка ілюстративного матеріалу (презентація; схеми, графіки, діаграми, таблиці на листах формату А4 для членів Екзаменаційної комісії, якщо це потрібно,).
13. Захист кваліфікаційної роботи.

Означені етапи є приблизними та не вказують на обов'язковий порядок їх виконання, тому деякі частини роботи можуть виконуватися одночасно.

2.4. Структура роботи

1. Титульна сторінка (додаток А)
2. **Зміст роботи**, де вказуються заголовки підрозділів та сторінки, на яких вони розміщені (додаток Б).

3. Вступ, де обґрунтовується актуальність теми, визначається мета й основні завдання наукової роботи.

4. Основна частина, обов'язковими є розділи: Огляд літератури; Умови, матеріали і методи досліджень, Результати досліджень.

- **Розділ 1. Огляд літератури.** Містить від трьох до п'яти підрозділів, в яких подається теоретичний аналіз літератури і практики з досліджуваної проблеми. Кількість підрозділів залежить від складності теми та специфіки змісту дослідження. Усі підрозділи за змістом повинні відповідати спрямуванню теми, підпорядковуватись основній меті та завданням, бути органічно взаємопов'язаними.

- **Розділ 2. Умови, матеріал і методи досліджень.** Описується регіон дослідження, умови проведення експериментальної частини, матеріали дослідження та методи, які були використані. Також у цей розділ необхідно включити методи статистичної обробки даних.

- **Розділ 3. Результати досліджень.** Аналіз та систематизація матеріалів дослідження бажано представити у таблицях, схемах, діаграмах, текстових характеристиках та узагальненнях. Окрім представлення власних результатів в обговоренні варто використати аналогічні дослідження інших авторів та співставити отримані дані. Цінним у роботі є наведення світлих для кращого унаочнення отриманих даних.

5. Заключна частина – висновки. Вони формулюються на основі проведеного дослідження та повинні відповідати визначеним завданням. Висновки є логічним завершенням кваліфікаційної роботи. Вони подаються як окремі лаконічні положення у формі теоретичних узагальнень та методичних рекомендацій.

6. Список використаних джерел літератури подається в алфавітному порядку та по мірі використання у тексті. Орієнтовна кількість використаних джерел літератури для робіт різних рівнів становить і 50 60 для кваліфікаційних робіт ОС Магістр. Серед використаних літературних джерел рекомендовано опрацювати близько 20% джерел іноземною мовою. Крім

того 50% використаних джерел повинні бути за останні 5-10 років. Заборонено використовувати джерела літератури російського та білоруського видання.

7. Додатки розміщують після списку використаних джерел у вигляді дидактичного матеріалу, таблиць, допоміжних цифрових даних, графіків, ілюстрацій, схем, фотографій і т. ін. Кожний додаток починають з нової сторінки, у правому верхньому куті пишуть слово "Додаток". Додаток повинен мати тематичний заголовок. Якщо в магістерській роботі міститься кілька додатків, їх послідовно позначають великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, и, І, Ї, О, Ч, Ъ (наприклад, "Додаток К"). Сторінки в додатках нумерують у межах одного додатка. Посилання на додатки в текстовій частині роботи є обов'язковим.

Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти орієнтовно має містити 60-80 сторінок.

2.5. Розробка наукового напрямку дослідження. Науковий апарат магістерської роботи (актуальність теми, об'єкт і предмет дослідження, його мета і гіпотеза, завдання дослідження, методи дослідження та ін.) визначається у вступі.

Актуальність обраної теми – це її наукове та практичне значення, тобто усвідомлення того, що нового додасть ця робота до науки, де можна загалом або частково використати її результати: в діяльності самого магістранта або після їхнього опублікування вони стануть надбанням широкого кола людей, яких цікавить ця проблема. У зв'язку з цим магістерська робота повинна бути високої якості, а кожен магістрант має прагнути, щоб його робота була корисною для якомога більшої кількості людей.

Обґрунтування актуальності теми дослідження здійснюється на основі аналізу проблемної ситуації, яка відображає суперечність між реальним станом об'єкта дослідження та сучасними завданнями (наприклад, особистісний розвиток майбутнього фахівця як пріоритетний напрям

реформування вищої освіти в Україні). Опис актуальності не повинен бути багатослівним – обсягом 1,5 – 2 сторінки.

Одночасно магістрантові потрібно визначити об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – частина об'єктивної реальності, яку потрібно дослідити.

Предмет дослідження – якийсь конкретний бік, аспект, властивість або відношення об'єкта дослідження. Об'єкт – це ціле; предмет – якась його частина. Предмет наукового дослідження міститься в межах об'єкта як вузька, чітко окреслена частина реальності, яка безпосередньо досліджується.

Після визначення об'єкта та предмета надзвичайно важливо в науковому дослідженні визначити мету, сформулювати гіпотезу та окреслити його завдання.

Мета наукового дослідження – головний елемент структури і надзвичайно важливий методологічний інструмент дослідження.

Для правильного визначення мети дослідження потрібно чітко з'ясувати:

- Сутність досліджуваної проблеми та її головні суперечності, основні проблемні питання теоретичного та (або) експериментального характеру, які підлягають вирішенню шляхом наукового дослідження.
- Сучасне теоретичне знання, яке може бути використане для пояснення структури і законів функціонування об'єкта, який вивчається.
- Основні шляхи та обсяги необхідного теоретичного та (або) експериментального обґрунтування предмета дослідження.
- Відомі в агрономії (або провідній щодо об'єкта дослідження науці) методи і засоби для проведення теоретичного та (або) експериментального вивчення предмета.

Не потрібно формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Гіпотеза магістерського дослідження – це зроблене на основі аналізу наукових джерел, власних умовисновків і спостережень припущення про основні результати дослідження. У ній можливо зазначити динаміку, розвиток визначених показників, які характеризують певне явище, передбачити умови ефективності одержаних результатів, сформулювати їхнє значення для процесу підготовки фахівців у вищій школі.

Для правильної розробки та побудови гіпотези потрібно:

- Однозначно встановити рівень основних суперечностей між найменш розробленими питаннями проблеми дослідження.
- Уточнити невизначені або заново введені наукові поняття як елементи предмета дослідження, на основі логіки дослідження дати їхнє однозначне трактування, якщо потрібно – визначити у вигляді припущення нове поняття.
- Чітко визначитися в розумінні явища, яке є об'єктом дослідження, усвідомити його структуру, функції та зв'язки.
- Дати критичний аналіз взаємозв'язку елементів, які вивчаються, та узагальнити (синтезувати) отримані знання в гіпотезу дослідження.
- Чітко і лаконічно обґрунтувати основні моменти та методи теоретичної і емпіричної перевірки гіпотези.

Гіпотеза магістерського дослідження може бути як проста, констатувальна, так і рівнева, що визначає припущення щодо впровадження результатів у процес навчання у вищій школі.

Від гіпотези залежить окреслення конкретних завдань дослідження. Останні визначають вибір методів і розробку конкретних методик, які є основою проведення подальшого дослідження.

Основними методологічними вимогами до виокремлення **завдань дослідження** є такі:

- Завданнями дослідження називають проблемні запитання, відповіді на які необхідні для досягнення мети дослідження.

- Визначення, формулювання і послідовність викладу завдань дослідження мають чітко відповідати його темі, об'єкту, предмету, меті та гіпотезі.
- Сукупність поставлених у дослідженні завдань повинна бути мінімальною, достатньою для досягнення мети дослідження.

*До прикладу: **Мета завдання** – провести аналіз наявних колекцій сортів винограду, особливості формування сучасних наукових колекцій та оцінка власних колекційних столових сортів винограду.*

У результаті будуть вирішені наступні завдання:

- ознайомлення із світовим надбання колекцій винограду;
- аналіз сучасного стану виноградарства Закарпаття з вирощування столових сортів винограду;
- оцінка колекційних столових сортів винограду та виділення кращих для впровадження у виробництво;
- провести оцінку ефективності обраного способу формування колекцій.

На основі досліджень будуть виділені нові для агрокліматичних умов області столові сорти, які характеризуються коротким вегетаційним періодом стійкістю до несприятливих біотичних та абіотичних факторів середовища підвищеною врожайністю в порівнянні з розповсюдженими в регіоні.

Об'єкт досліджень. *Формування колекції аборигенних та інтродукованих сортів винограду столового призначення.*

Предмет досліджень. *Виділення кращих для агрокліматичних умов області столові сорти, які характеризуються коротким вегетаційним періодом, стійкістю до несприятливих біотичних та абіотичних факторів середовища підвищеною врожайністю в порівнянні з розповсюдженими у регіоні.*

Вступ до магістерської роботи містить також узагальнений опис методів та організації дослідження та завершується переліком публікацій, які опубліковані за період проведення досліджень.

Метод дослідження – (від гр. μέθοδος – шлях дослідження, спосіб пізнання) – нормативний обґрунтований спосіб проведення наукового дослідження. Це шлях наукового пізнання, який впливає із загальних теоретичних уявлень про сутність об'єкта дослідження.

Методи збору емпіричних фактів обираються за метою та завданнями дослідження. До прикладу: При оцінці різних способів обрізки лохони застосовано:

Польовий — вивчення росту, розвитку, врожайності, зимостійкості сортів, стійкості рослин проти збудників хвороб і шкідників; лабораторний — визначення посухо-, жаро- та морозостійкості рослин, функціонального стану листків, вмісту в ягодах основних органічних речовин; математично-статистичний — обробка експериментальних даних за допомогою дисперсійного та кореляційного аналізів (з використанням комп'ютерних програм, розроблених в ІС УААН); розрахунково-порівняльний — економічна оцінка ефективності виробництва ягід.

Для обробки одержаного дослідницького матеріалу застосовують відомі в аграрній науці статистичні методи: кореляційний аналіз – числове співвідношення двох різних змінних; факторний аналіз – для визначення спорідненості окремих психологічних тестів на основі порівняння коефіцієнтів кореляції кожного з них. Ефективність вимірювання незалежно від умов проведення визначається поняттям «надійність» і «валідність».

Вступ містить також короткий опис наукової та практичної новизни магістерського дослідження, а також особливості апробації результатів дослідження, наприклад, на практиці, в доповідях на конференціях або семінарах. Потрібно вказати також базу дослідження (де проводилося дослідження) і за якими варіантами закладались дослідження.

Наприкінці вступу вказується структура(з яких елементів складається робота) і обсяг роботи (кількість сторінок, таблиць, схем, використаних джерел, додатків).

Таким чином, вступна частина магістерського дослідження дуже важлива за своєю значущістю, адже спрямовує подальшу дослідницьку роботу магістранта, а вдале оформлення полегшує роботу керівника та рецензентів.

Анотації. До кваліфікаційних робіт другого (магістерського) рівня вищої освіти обов'язково додається анотація українською та англійською мовами та додаються ключові слова з 5-8 ключових слів.

На початку вказується інформація про автора та роботу, а саме: прізвище та ініціали студента, назва роботи, рівень вищої освіти, спеціальність, заклад вищої освіти, місто та рік. Обсяг власне тексту анотації – до 700 символів з пробілами (додаток Д).

Анотація підшивається в роботу одразу після титульної сторінки, не нумерується і не входить до загальної кількості сторінок, або у кінці роботи.

2.6. Аналіз літератури з обраної теми.

Наступним етапом роботи є складання критичного огляду літератури з обраної теми. Якщо у вступі лише коротко і аргументовано пояснюється, чому актуальна в науковому і практичному аспекті ця тема, доводиться необхідність її опрацювання, то ретельний огляд джерел з обраної теми виокремлюється в окремий розділ. Виклад матеріалу можна вести або в хронологічній послідовності, або за проблемними питаннями. Вибір того чи іншого варіанта залежить від характеру теми і зібраного матеріалу, глибини висвітлення окремих питань у науковій літературі.

Наприкінці першого розділу на підставі теоретичного аналізу літератури та її узагальнення формулюються вихідні положення, які й будуть взяті магістрантом за основу його дослідження, визначатимуть вибраний напрям наукового пошуку.

При доборі літератури з теми необхідна серйозна і кропітка робота, бо слід враховувати, що з кожної проблеми лише за останні десятиліття примножена велика кількість літератури, обсяг якої з кожним роком збільшується. Для полегшення роботи треба використовувати бібліотечні інформаційно-пошукові системи, корисними є також електронні ресурси мережі Інтернет.

Отримана наукова інформація закріплюється в тексті магістерської роботи у вигляді словесного або ілюстративного матеріалу, в яких магістрант впорядковує на свій розсуд наукові факти, доводить наукову цінність або практичну значущість тих чи інших теоретичних положень, називаючи

авторів і покликаючись на джерела, з яких запозичені матеріали або окремі результати для порівняння.

2.7. Розробка експериментальної частини роботи. Основна частина магістерської роботи вміщує виклад основних методів дослідження та відповідних методик. У ній з вичерпною повнотою викладають результати власних досліджень із виокремленням того нового, що вноситься в розробку означеної проблеми. Магістрант повинен оцінювати повноту вирішення поставлених завдань, визначати достовірність одержаних результатів (характеристик, параметрів), порівнювати їх з аналогічними результатами українських і зарубіжних дослідників, обґрунтовувати необхідність подальших досліджень.

У процесі обробки одержаного матеріалу виникають, звичайно, окремі питання, деякі з яких магістрант може вирішити самостійно, звертаючись до першоджерел, до літератури. Проте бувають питання, які потребують консультації з науковим керівником.

При оформленні дослідницького матеріалу корисно складати таблиці, графіки, схеми, діаграми, які обов'язково аналізуються і пояснюються.

Наприкінці емпіричної (експериментальної) частини дослідження повинні бути висновки про підтвердження (або не підтвердження) гіпотези дослідження.

2.8. Формулювання загальних висновків. У загальних висновках описуються найважливіші наукові та практичні результати, одержані в магістерській роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (завдання), її значення для науки і практики. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

У першому пункті висновків коротко оцінюють стан розробки питання. Потім розкриваються методи вирішення поставленої в роботі наукової

проблеми (завдань), аналізуються результати практичного їх розв'язання, які порівнюються з матеріалами відомих досліджень.

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їхню достовірність, викласти рекомендації щодо їхнього використання і подальшого дослідження проблеми.

2.9. Складання списку використаних джерел і оформлення додатка.

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Можна його також розміщувати в порядку згадування джерел у тексті за їх наскрізною нумерацією.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, що необхідний для повноти сприйняття роботи: проміжні математичні доведення, формули і розрахунки; таблиці і графіки допоміжних емпіричних даних; методики, протоколи і матеріали дослідження; довідки про впровадження тощо.

2.10. Підготовка до захисту і захист магістерської роботи.

Готуючись до захисту виконаної магістерської роботи, магістрант складає тези або конспект свого виступу. У ньому він повинен коротко пояснити причини обрання теми, обґрунтувати її актуальність, висвітлити історіографію проблеми, охарактеризувати джерельну базу вивчення питання, коротко повідомити зміст своєї роботи за розділами, а також про те, що виявлено в процесі дослідження. Бажано зазначити, де і ким можуть бути використані одержані в дослідженні результати.

При підготовці до захисту треба визначитися, чи потрібний для цього наочний матеріал (таблиці, малюнки, схеми, діаграми тощо) і підготувати його заздалегідь. Потрібно також заздалегідь продумати відповіді на можливі запитання під час захисту.

Захист кваліфікаційної роботи магістра відбувається публічно на засіданні Екзаменаційної комісії. Порядок захисту магістерської роботи

встановлено Положенням про Екзаменаційні комісії. Магістрант повинен пред'явити ЕК оформлену згідно з вимогами, надрукованої і переплетеної роботи, а також підписаний відгук наукового керівника і рецензію від фахівця з науковим ступенем, який працює в цій галузі на іншій кафедрі, в іншому ВНЗ, науковій установі чи установі, що спеціалізується за профілем досліджень. Обовязковим є апробація результатів досліджень у опублікованих наукових працях.

Магістрантові надається час для виступу (7-10 хв), після чого він відповідає на запитання членів ЕК. Відповідь повинна бути короткою, але чіткою, обґрунтованою і вичерпною.

2.11. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи. Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення; формулювання висновків; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- відповідність змісту завдань роботи;
- науковість стилю викладання;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до стандартів;
- логіка і науковість виступу студента перед членами ЕК;
- ясність викладення, самостійність судження, володіння матеріалом;
- вміння студента відповідати на запитання та зауваження;
- характеристика роботи, представлена в рецензії.

Кваліфікаційна робота, в якій розкрито тему, проаналізовано необхідні літературні джерела, відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування, результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та / або матеріалах наукових конференцій допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж **«задовільно»**.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та / або матеріалах наукових конференцій може бути оцінена на **«добре»**.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та / або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на **«відмінно»**.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); власної системи ВНЗ (за 100- баловою шкалою); комплексної системи оцінювання.

Після успішного захисту магістерська робота зберігається на випусковій кафедрі, в бібліотеці факультету та вивішена в електронному репозитарії університету.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра повинна свідчити про вміння магістранта стисло, логічно та аргументовано викласти зміст і результати дослідження, а оформлення її тексту має відповідати загальним вимогам Вищої атестаційної комісії України до оформлення дисертацій .

Роботу друкують за допомогою комп'ютерного набору на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 мм x 297 мм) з міжрядковим інтервалом 1,5 до тридцяти рядків на сторінку. Шрифт Times New Roman розміром 14. табличний матеріал допускається шифт Times New Roman розміром 12 або менше при умові, що дані добре унаочнені.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – не менше за 20 мм, правий – не менше за 10 мм, верхній – не менше за 20 мм, нижній – не менше за 20 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, рядок – чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи має бути однаковою.

3.1. Титульна сторінка магістерської роботи повинен включати:

- найменування вищого навчального закладу та назву кафедри, де виконана робота;
- прізвище, ім'я та по батькові автора;
- назву роботи; шифр і найменування спеціальності;
- прізвище та ініціали наукового керівника, науковий ступінь, учене звання;
- місто і рік;

На титульному аркуші зазначається “На правах рукопису” (додаток А).

На зворотньому боці титульної сторінки наводимо реєстрацію роботи (додаток Б).

3.2. Зміст подають на початку роботи. Він містить: найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів, зокрема

вступу, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатка (додаток В).

Текст основної частини магістерської роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин роботи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою магістерської роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини магістерської роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера (тобто не можна друкувати: “І. ВСТУП” або “Розділ 3. ВИСНОВКИ”). Номер розділу ставлять після слова “Розділ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи (пункти) нумерують у межах кожного розділу (підрозділу). Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу (пункту) повинна стояти крапка, наприклад: (2.3.) (третій підрозділ другого розділу), (1.3.2.) (другий пункт третього підрозділу)

першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу (пункту).

Ілюстрації (рисунок, схеми, графіки та ін.) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації позначають словом (Рис.) і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

До прикладу: правила оформлення рисунка у тексті такі:

Рис. 3.7. Сорт Чандлер у фазу повного досягання при ретельній обрізці куща

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого розділу). При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово “Таблиця” і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть

слова “Продовження табл.” і вказують номер таблиці, наприклад: “Продовження табл. 1.2”. Приклад оформлення таблиці.

Таблиця 3.4

Висота рослин, маса плодів і урожайність кущів лохини залежно від способів обрізки на модельних кущах, 2023 р.

Сорт	Висота куща, см	Маса плоду, г	Урожай з куща, г	Загальний стан куща, однорічні пагони бал, 1-5
1 - оптимальна				
Блюкроп	182	3,2	3204	5
Ліберті	156	3,3	2980	4
Чандлер	178	3,8	3304	5
2 – слабка				
Блюкроп	174	3,0	2720	4
Ліберті	153	2,9	2890	3
Чандлер	170	3,4	3000	3
3- без обрізки (контроль)				
Блюкроп	170	3,0	2700	4
Ліберті	150	2,7	2680	3
Чандлер	170	3,0	2800	3
НІР 005	1,7	0,9	2,9	

Правила цитування та посилання на використані джерела. При написанні магістерської роботи потрібно робити посилання на використані джерела, ідеї і висновки, на яких розроблюється проблема і вирішуються завдання дослідження, а також на рисунки, таблиці, матеріали, які наводяться в самій роботі. Це дає змогу відшукати документи і перевірити достовірність цитованих відомостей, допомагає краще з’ясувати зміст тексту магістерської роботи.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починають і закінчують лапками і наводять у тій граматичній формі, в якій його подано у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; використання цитати у тексті передбачає вказування номеру джерела у списку літератури та обов’язково номер сторінки джерела із якого взято цитату;

б) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора; пропуск окремих слів при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками;

в) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути дуже точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів;

г) кожна цитата і непряме цитування обов'язково супроводжуються посиланням на джерело за його порядковим номером у «Списку використаних джерел», наприклад, [5], [34]. Якщо використовують відомості з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні можна точно вказати також номери сторінок із джерела, на яке дано посилання в роботі, наприклад, [6, с. 15], [17, с. 123-125].

На всі таблиці, рисунки, які є в роботі, мають бути посилання в тексті, до того ж слово “таблиця”, “рисунок” у тексті пишуть скорочено, наприклад: “у табл. 1.2”, “на рис. 3.2”.

3.3. Вимоги до оформлення списку використаних джерел. Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після загальних висновків. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв. Джерела, як уже було сказано раніше, можна розміщувати одним із таких способів: в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у порядку появи покликів у тексті, у хронологічному порядку. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. Вимоги до оформлення літератури вказано у додатку Г.

Вимоги до оформлення додатків. Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках після «Списку використаних джерел». Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток має мати заголовок, надрукований угорі малими літерами, починаючи з першої великої, і бути симетрично розташованим щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово “Додаток” і велика літера, що позначає додаток (А, Б, В і т.д.). Буква «Г» у нумерації додатків не використовується.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад, Рис. Д.1.2 – другий малюнок першого розділу додатку Д; формула А.1 – перша формула додатка А.

3.4. Академічна доброчесність та плагіат

Для допуску до захисту кваліфікаційні роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти обов'язково проходять перевірку антиплагіатною системою Unicheck, яку здійснює відповідальний за такого роду перевірки співробітник факультету. Роботи перевіряються на текстову схожість із базою бібліотеки навчального закладу та мережею Інтернет.

На основі перевірки антиплагіатна система Unicheck формує звіт. Допустимий рівень текстової схожості для кваліфікаційних робіт не повинен перевищувати 25 %. У іншому випадку робота може бути відправлена за рішенням кафедри на доопрацювання або не допущена до захисту.

Рекомендовані показники виявленого комп'ютерними програмами рівня оригінальності наукових текстів для кваліфікаційних робіт магістра:

понад 80% – науковий текст є оригінальним (несуттєвий обсяг запозичень);

від 60 до 80% – оригінальність тексту задовільна (несуттєвий обсяг запозичень), проте слід переконатись у наявності і правильності цитування посилань на використані джерела;

від 40 до 60% – робота приймається до розгляду після доопрацювань, має значний обсяг запозичень;

менше 40 % – робота не приймається до розгляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання : ДСТУ 3008:2015. – К. : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 31с.
2. Закон України "Про наукову та науково-технічну діяльність" від 26.11.2015 № 848-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 № 261, [Електронний ресурс]. -- Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>.
5. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: https://snau.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/02/Methods_2019-Final.pdf
6. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : [підручник] / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 7-е видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2010. – 295 с.
7. ДСТУ 8302:2015 Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання.
8. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила : ДСТУ 3582-97. К. : Держстандарт України, 1998. 25 с.
9. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у ДВНЗ «УжНУ» (наказ №519/03-17 від 04.03. 2015 р.). – Режим доступу: <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070>.
10. Положення про дипломну роботу (дипломний проект) [у ДВНЗ «УжНУ»] (наказ №225/01-17 від 13.12.2016 р.). – Режим доступу: <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11106>.

Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
Біологічний факультет
Кафедра плодовоовочівництва і виноградарства**

**ЛОВАС
Володимир Павлович**

**РОЗКРИТТЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КОЛЕКЦІЙНИХ СОРТІВ
ВИНОГРАДУ В УЖГОРОДСЬКІЙ МІКРОЗОНІ ВИНОГРАДАРСТВА**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»
спеціальність 203 – садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство

Науковий керівник:
Олена САВІНА
д. с.-г. н., проф.

Зразок реєстраційної сторінки, яка розміщується на звороті титульної

Реєстрація _____

(номер
)

« ____ » _____ 20 ____ р. _____

(підпис секретаря кафедри)
(прізвище, ініціали)

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(науковий ступінь, вчене звання)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Рецензент

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

Зразок оформлення та формування змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	7
1.1. Історія створення ампелографічної науки.....	7
1.2 . Схема ампелографічного опису.....	13
РОЗДІЛ 2. УМОВИ, МАТЕРІАЛ ТА МЕТОДИКА	
ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	24
2.1. Ґрунтово-кліматичні умови проведення досліджень.....	24
2.2. Характеристика матеріалу та методика проведення досліджень.....	26
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	32
3.1. Оцінка столових сортів колекції та виділення кращих для впровадження у виробництво.....	32
3.2. Економічна ефективність запровадженого способу.....	39
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
АНОТАЦІЇ.....	53
ДОДАТКИ.....	55

Зразки оформлення бібліографічного опису джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Савіна О.І. Агробізнес і маркетинг у плодоовочівництві і виноградарстві: Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2012. 139 с.
Два і більше авторів	Федоряк М.М., Симочко В.В., Жук А.В. Фітосанітарна і ветеринарна безпека: теорія і практика: Навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. 328 с.
Без автора: редактор	Довідник із захисту рослин / за ред. М. П. Лісового. Київ: Урожай, 1999. 744 с.
укладач	Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М-Я / авт.-уклад.Ю. Ковалів. Київ. 2007. 624 с.
Матеріали конференцій	<p>1. Demyanyuk O., Symochko L., Mostoviak I., Symochko V. Impact of modern agrotechnologies of corn cultivation on ecological status of soil // 12th International Conference of Ecosystems, Abstract Book- June 3-5, 2022, Chicago, Illinois, USA, P 66.</p> <p>2. Чернілевська О. І. Поняття і ознаки множинності осіб у зобов'язанні. Сучасний стан та перспективи подальшого розвитку правової системи України : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14–15 вересня 2012 р.). Харків, 2012. С. 65–66.</p>
Інші видання: законодавчі та нормативні документи	<p>1. Закон України «Про виноград та виноградне вино» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2005. №31. С. 419.</p> <p>2. Закон України «Про стандартизацію» від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p>
Стандарти	ДСТУ 4756:2007. Захист рослин. Терміни та визначення понять: Київ: Держспоживстандарт України, 2000. 38 с.

Авторські свідоцтва	А. с. 0611 Сорт рослин сої Горлиця / В.В. Шерепітко, Г.М. Заболотний та ін. заявл №03018011 від 27.11.03. опубл. 13.01.2004, Бюл. №4.
Патент	Пат. 18041 Україна, А01М 3/00. Спосіб підвищення стійкості кукурудзи до західного кукурудзяного жука. Опубл. 16.10.2006., Бюл. № 10.
Заявка	Заявка у 2014 06343 Україна, МПК (2014.04) В01J 13/00. Спосіб отримання колоїдного розчину наночасток срібла / О. А. Півоваров, М. І. Воробйова (Україна); заявник та патентовласник ДВНЗ “Укр.держ. хім.-технол. ун-т”. № у 2014 06343; заявл.10.06.14.
Каталог	Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.
Атласи	Куерда Х. Атлас ботаніки / пер. з ісп. В. Й. Шовкун. Харків, 2005. 96 с.
стаття з журналу (збірника)	1. Савіна О.І., Чекан Д, Цвігун Д. Особливості формування продуктивності інтродукованих сортів фундука в умовах Закарпаття // Проблеми агропромислового комплексу Карпат. Міжвідомчий тематичний збірник. Бакта, 2020. Вип. 28. С. 88-98. 2. Дем’янюк О.С., Симочко Л.Ю., Наумовська О.І., Власенко І.С., Симочко В.В. Антибіотикорезистентність як глобальна проблема у контексті біобезпеки. Наукові доповіді НУБіП України. 2023. № 1/101. DOI: http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi1(101).2023.001
Електронні ресурси	1. Чим корисна червона смородина, порічки для здоров’я. URL: www.supermg.com . http://www.miysvit.com.ua/sad-gorod/borotba-z-shkidnikami 2. Виноград справжній. [Електронний ресурс] – URL: https://agrarii-razom.com.ua/plants/vinograd-spravjniy .
Автореферати дисертацій	Ковалюк О.М. Обґрунтування особливостей формування насінневої продуктивності сортів тютюну різних сортотипів в залежності від агроекологічних і морфобіологічних факторів: автореф. дис. ...канд. с.-г. наук. Київ. 2017. 25 с.

Приклад оформлення анотації та ключових слів

АНОТАЦІЯ

Шерегій Ю.Я. Ефективність застосування окремих інсектицидів проти комах-фітофагів смородини чорної в умовах низинної частини Ужгородського району. Кваліфікаційна робота магістра – Ужгород, 2021.

В роботі проаналізовано біологічні особливості смородини, агротехнічні вимоги при вирощуванні смородини в промислових умовах. Наведено інформацію щодо шкідливих організмів смородини та методів стримування їх розвитку при вирощуванні культури.

За результатами досліджень на смородині чорній в низинній частині Ужгородського району виявлено 5 видів комах-фітофагів. Найбільш шкодочинними серед них виявилися *Sciaphobus squalidus* Gyll, *Capitophorus ribis* L.

Хімічні препарати Актелік та Каліпсо і біологічні Актофіт та Гаупсин проявили технічну ефективність проти попелиць на рівні 80-100% біологічні препарати не стримують розвиток фітофагів більш, ніж 10-12 днів.

Препарат Каліпсо при двократному застосуванні збільшує урожайність смородини чорної порівняно з контролем на 107%, Актелік – на 63%. Біологічний препарат Гаупсин збільшує урожайність на 93%, а Актофіт – на 48%.

Ключові слова: смородина, комахи-фітофаги, пестициди, урожайність.

SUMMARY

Sherehii Y. The effectiveness of certain insecticides against phytophagous insects of black currant in the lowlands of Uzhhorod region: Master's Thesis – Uzhgorod, 2021.

The biological features of currants, agrotechnical requirements for growing currants in industrial conditions are analyzed in the work. Information on pests of currants and methods of restraining their development during cultivation is given.

According to the results of research on black currants in the lower part of Uzhhorod district, 5 species of phytophagous insects were found. The most harmful among them were *Sciaphobus squalidus* Gyll, *Capitophorus ribis* L.

Chemicals Aktelik and Calypso and biological Aktofit and Gaupsin showed technical efficiency against aphids at the level of 80-100% of biological preparations do not inhibit the development of phytophages for more than 10-12 days.

Calypso drug when used twice increases the yield of black currants compared to the control by 107%, Aktelik - by 63%. The biological drug Haupsin increases yields by 93% and Aktofit by 48%.

Key words: *currants, phytophagous insects, pesticides, yield.*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 2,09. Зам. № 18. Наклад 100 прим.
Видавництво УжНУ «Говерла».
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18. E-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

*Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції –
Серія 3т № 32 від 31 травня 2006 року*